

MOŽNOSTI POUŽITÍ FFF/FDM 3D TISKÁREN ZRAKOVĚ POSTIŽENÝMI

PETR DUŠEK

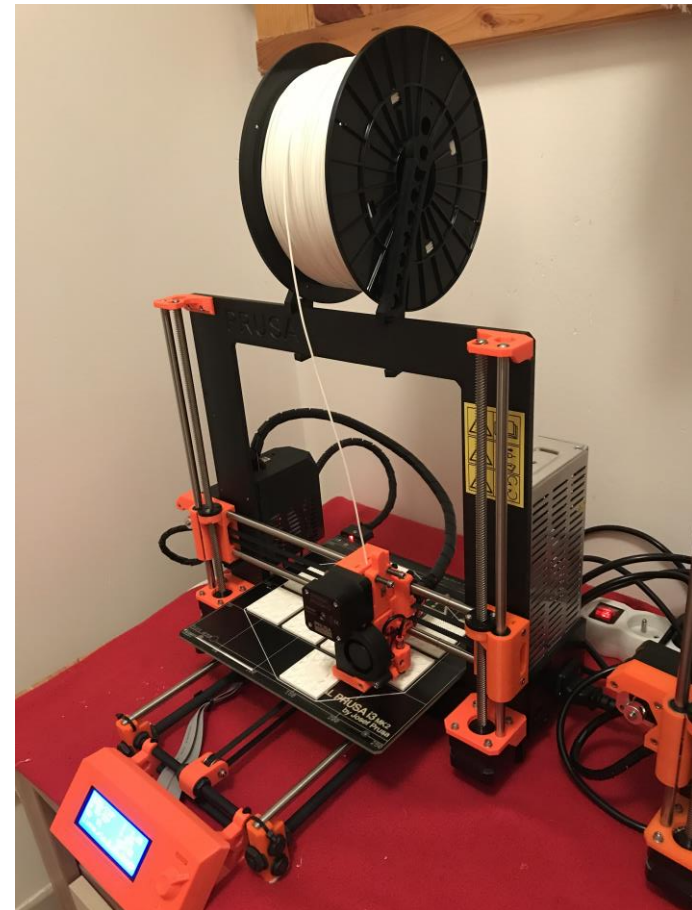
Agora – workshopy o ICT / Teiresiás - Masarykova univerzita / 4. a 5. 11. 2017

MOŽNOSTI POUŽITÍ FFF/FDM 3D TISKÁREN ZRAKOVĚ POSTIŽENÝMI

- Čeká nás:
  - Malý úvod.
  - Seznámení se s 3D tiskárnou.
  - Různé materiály.
  - Modely (digitální podklad, fyzický výstup).
  - Závěrečné shrnutí.
- Představme se navzájem, at' víme, kdo je mezi námi.

3D TISKÁRNA

- *Aktivita: At' rovnou víme, o čem bude řeč:*
  - *Ve stručnosti si prohlédneme tiskárnu, kterou máme před sebou. Opravdu ve stručnosti. Podrobněji se s 3D tiskárnou seznámíme o něco později. Tiskárna zatím není zapojena do elektřiny.*
  - *Ve stručnosti si prohlédneme vytištěný model.*

3D TISKÁRNA

- 3D: trojdimenzionální (trojrozměrné) ve smyslu rozměrů kartézské soustavy souřadnic (se 3 vzájemně kolmými osami).
- 3D tisk: zlidovělý pojem pro postup syntetizace (slučování, uměle vyráběné) trojrozměrného objektu; resp. 3D aditivní (přídavná) robotizace; pojem se odkazuje se na postupy inkoustové tiskárny, kdy je tištěný materiál také injektován a odtud se význam rozšířil na další techniky (vytlačování, spékání, slinování aj.).
- 3D tiskárny:
  - různé technologie: **FFF (Fused Filament Fabrication) / FDM (Fusing Deposition Modeling)**, SLA (Stereolitografický apparatus; vytvrzování polymerů pomocí UV), SLS (Selective Laser Sintering), PolyJet, Laminování...
  - různé ceny: **od tisíců** po desítky milionů Kč
    - => pro naše účely cenově dostupné 3D tiskárny => open source (při technologickém posunu lze 3D tiskárnu levně rozšířit), velmi dobré tiskárny (nejlepší na světě) od českého výrobce [Prusa Research](#)
    - Jaké jsou výhody FFF / FDM 3D tiskáren (a nevýhody)?

SEZNÁMENÍ SE S 3D TISKÁRNOU

- *Aktivita: 3D tiskárnu si prohlédněme důkladněji. Tiskárna zatím stále není zapojena do elektřiny.*

Ovládání tiskárny	Terminál. Ale lze připojit také počítač.
Řídící jednotka	S možností řízení tisku 3D modelů bez nutnosti připojení k počítači. Řídící modul, jednotka pro ovládání motorů.
Tisková hlava.	Extruder. Tryska (heater, hotend), větrák, mechanismus podávající filament.
Osy X, Y, Z	Tisková hlava se pohybuje na osách X, Z. V ose Y se pohybuje podložka. Pohyb zajišťují motory. Tiskne se ve vrstvách - osa Z (ukázka vrstev).
Filament + držák	Do cívky namotaná tisková struna umístěna v držáku.
Tisková podložka	Bed, heatbed, printbed. Plocha, na kterou jsou tisknuty objekty. Podložka zpravidla bývá vyhřívaná.
Další součásti	Rám, USB port, motory, koncové spínače, tyč s trapézovým závitem, el. zdroj, hlavní vypínač.

SEZNÁMENÍ SE S 3D TISKÁRNOU

- *Aktivita: Ukázky modelů tištěných ve vrstvách. Počítejme s tím, že čím jemnější struktura, tím déle je objekt tisknut (někdy několikanásobně déle), přičemž ne vždy zmenšení modelu přináší nějaký bonus.*

SEZNÁMENÍ SE S 3D TISKÁRNOU

- *Aktivita – ovládání 3D tiskárny:*
  - *Zapojení 3D tiskárny do zásuvky. Zapnutí tiskárny.*
  - *Vsunutí paměťové karty.*
  - *Vyzkoušet si ovládání tiskárny z terminálu. Jaké jsou mantinely v ovládání (jistě ne všem je ovládání přístupné)? (Pozn.: Nemanipulujeme s teplotou!)*
  - *Vybrat objekt k tisku. Spustit tisk. Vypnout 3D tiskárnu hlavním vypínačem.*
  - *Co vše můžeme ovládat přes terminál?*

SEZNÁMENÍ SE S 3D TISKÁRNOU

- *Aktivita – nahřívání trysky a podložky:*
  - *V terminálu vybrat objekt, který chceme tisknout (tento objekt má záměrně nastaveny teploty na nízké hodnoty). Jakých hodnot teploty mohou dosáhnout?*
  - *Nechat doběhnout automatickou kalibraci.*
  - *Zastavit tisk. Vypnout 3D tiskárnu hlavním vypínačem.*
  - *Než schládne, dotkněme se podložky a trysky (Teploty jsou nastavené na nízké hodnoty! Nejdříve se dotkne lektor, teprve pak ostatní!)*
  - *Někdy je nutné podložku nejdříve připravit - např. nanesením separátoru (lepidlo...).*

SEZNÁMENÍ SE S 3D TISKÁRNOU.

- *Aktivita - tiskárna tiskne:*
  - *V terminálu vybrat objekt, který chceme tisknout.*
  - *Nechat vytisknout první vrstvu (Když se první vrstva nepodaří napoprvé, je to krásná ukázka toho, že ne vždy to je s tiskem prvních vrstev tak ideální.)*
  - *Zastavit tisk.*
  - *Počkat, až tryska a podložka schládnou.*
  - *Vypnout 3D tiskárnu hlavním vypínačem.*
  - *Účastníci si mohou prohlédnout první vrstvu hmatem.*

RŮZNÉ MATERIÁLY

- Existují různé materiály:

PLA	PLA (Polylactic acid). Biologicky odbouratelný, velice pevný materiál. Vhodný pro tisk velkých součástek (díky nízké tepelné roztažnosti). Ale vhodný jen do teplot 60 °C. Bez chemického oděru během tisku. 549 Kč / 1 kg. Tisková teplota 190 °C - 250 °C, teplota vyhřívání podložky (pro velké tisky) 40 °C - 60 °C.
ABS	ABS (Acrylonitrile butadiene styrene). Velmi pevný a houževnatý materiál s dobrou teplotní stálostí. Velmi dobrý pro tisk mechanických součástek. Jsou z něho vyráběny například i LEGO hračky. Mechanické vlastnosti se drží do 80 °C. Objekty lze vyhladit chemicky. 599 Kč / 1 kg. Tisková teplota 220 °C - 240 °C, teplota vyhřívání podložky 80 °C - 100 °C.
PET	PET (Polyethylene terephthalate). Velmi pevný a houževnatý materiál s dobrou teplotní stálostí. Během tisku s málo kroutí a proto je dobrý pro tisk také větších objektů. 599 Kč / 1 kg. Tisková teplota 220 °C - 240 °C, teplota vyhřívání podložky 70 °C - 100 °C.
Ostatní	Corckfill, Speciální - XT, Flexfill 98A a mnoho jiných materiálů. Z pracidla dražší než výše uvedené.

MODELY (DIGITÁLNÍ PODKLAD, FYZICKÝ VÝSTUP)

- 3D tiskárna pracuje na základě digitálního modelu, který mu dodáme.
  - Je realizováno nejčastěji:
    - CAD (computer aided design – počítačem podporované navrhování, např. OpenSCAD),
    - 3D skenerem (např. HP 3D Scan / David),
    - Fotogrametricky (např. Agisoft PhotoScan Professional).
  - Model získaný s pomocí 3D skeneru a fotogrametrie zpravidla obsahuje mnoho chyb, které je nutné před dalším použitím ošetřit. Oproti tomu CAD model obsahuje chyb minimum anebo žádné.
- V každém případě pro naše účely se snažme ztvárňovat informace pro vnímání hmatem, ale také pro vnímání zrakem (různé stupně zrakového postižení, modely jsou přitažlivé též pro lidi bez zrakového postižení)

MODELY (DIGITÁLNÍ PODKLAD, FYZICKÝ VÝSTUP)

- Modely můžeme získat (mnohdy zdarma) z různých veřejných zdrojů:
  - Pozor na různou kvalitu!!!
  - Publikace Vědecké projekty 3D tiskem: nápady pro vaši třídu, vědeckou výstavu nebo domů (Joan Horvath, Rich Cameron).
  - Spojená s aktivitou 3D tisk pro učitele zrakově postižených.
  - Augenbit 3D Druck
  - 3D for School
  - NASA 3D Resources
  - Touch Mapper
  - Muzea: Britské muzeum, Louvre...
  - Různí autoři, např. v rámci YouMagine, Thingiverse... (možných zdrojů je poměrně hodně), ale také zcela samostatné projekty.

ZÁVĚREČNÉ SHRNU TÍ

- *Aktivita - sdě lme si:*
  - *Jaké jsou možnosti použití FFF/FDM 3D tiskáren zrakově postiženými?*
  - *Kde všude bychom rádi 3D tisk využili?*
  - *Jaké jsou překážky v používání FFF/FDM 3D tiskáren?*
  - *S čím si můžeme navzájem pomoci? (Farma 3D tiskáren, kurzy 3D tisku...?)*

DĚKUJI ZA POZORNOST

petr.dusek@silenceplease.cz